

ISTOČNOJADRANSKI PROSTOR I KRUŽENJE LJUDI: PRIMJERI NASELJAVANJA IZ SREDNJE DALMACIJE U PULI (XVII.-XIX. STOLJEĆE)

Slaven BERTOŠA, Pula

Detaljnou analizom izvornoga građiva – matičnih knjiga grada Pule, koje se čuvaju u Državnom arhivu u Pazinu – autor je obradio zapise o doseljenicima s područja srednje Dalmacije u Puli u razdoblju od XVII. do XIX. stoljeća. S obzirom na udaljenost, uočava se prilično naglašena povezanost srednje Dalmacije s Pulom. Nazočnost doseljenika s tog područja bila je uglavnom kontinuirana, jer se oni gotovo neprestano spominju u matičnim knjigama od 1613. do 1817. Poimenično je navedeno 17 mjesta i područja: Brač, Dalmacija, Hvar, Imotski, Kaštel Kambelovac, Kaštel Lukšić, Kaštel Novi, Kaštel Stari, Marina, Poljica, Primošten, Split, Šibenik, Trogir, Vis, Vodice i Vrboska.

KLJUČNE RIJEČI: Istra, srednja Dalmacija, Pula, migracije, matične knjige, demografija.

1. Umjesto uvoda

Sve do uvođenja registra stanovništva u vrijeme francuskog cara Napoleona – početkom XIX. stoljeća – matične su knjige predstavljale glavni povijesni izvor o broju rođenih/krštenih, vjenčanih i umrlih ljudi na nekom području. U Francuskoj je od 1539. vrijedila kraljeva naredba o držanju registara krštenih poznatija pod nazivom *Uredba Villeres-Cotterets*¹. Na 24. sjednici Tridentinskog koncila, održanoj 11. studenog 1563., donesena je odredba o vođenju matičnih knjiga krštenih i vjenčanih². Naposlijetku je 1614. tzv. *Rituale Romanum Apostolicae Sedis* iz vremena pape Pavla V. odredio i obvezu registracije umrlih³. Tako se

¹ Dante BALBONI, I libri parrocchiali dopo il Concilio di Trento, u: *Archiva Ecclesiae, Bollettino dell'Associazione archivistica ecclesiastica, Anni XVIII-XXI, 1975-1978*, Città del Vaticano 1978., str. 237.; Hubert JEDIN, *Storia del Concilio di Trento*, Volume quarto: *Il terzo periodo e la conclusione*, Tomo secondo: *Superamento della crisi per opera di Morone, chiusura e conferma*, Brescia 1981., str. 165.

² Hubert JEDIN, *n. dj.*, str. 173.

³ Dante BALBONI, *n. dj.*, str. 242-243.

od tada vodi pet vrsta crkvenih knjiga: krštenih, krizmanih, vjenčanih, umrlih, te knjiga o stanju duša⁴. Postojala su posebna pravila o tome kako se spomenute knjige moralo pisati.

Premda je uredna dokumentacija matičnih knjiga bila obvezna u cijelome katoličkome svijetu ipak su prilikom upisa postojale neke razlike i specifični uzusi. Istarski primjeri najbliži su onima u susjednoj Italiji, pa problematiku matičnih knjiga valja proučavati prije svega na talijanskoj stručnoj i znanstvenoj literaturi.

Matične knjige grada Pule za razdoblje od 1613. do god. 1817. nalaze se pohranjene u Državnom arhivu u Pazinu. Predstavljaju vrlo zanimljivo i značajno povijesno vrelo za poznavanje prošlosti grada, pa i čitave Istre uopće. Dije se u četiri osnovne skupine:

1. Matične knjige rođenih/krštenih⁵,
2. Matične knjige vjenčanih⁶,
3. Matične knjige umrlih⁷,
4. Popisi krizmanika⁸.

Matične knjige krštenih i vjenčanih počinju s 1613., umrlih s 1625., a krizmanih s 1626. godinom. Zapisi u sve četiri skupine pisani su talijanskim i latinskim jezikom. Rukopis je uglavnom čitljiv, a na pojedinim ga se mjestima može čak okarakterizirati kao krasopis. Ipak, postoje dijelovi matičnih knjiga koji su znatno oštećeni od vlage, a ponegdje i izgriženi od glodavaca, pa su vrlo teško čitljivi, a vrlo mali postotak zapisa iz istih je razloga potpuno nečitljiv.

Istarska talijanska⁹ i hrvatska¹⁰ historiografija stavlja naglasak na činjenicu da je u spomenutom razdoblju u Puli, najvažnijem južnoistarskom središtu i važnoj luci na mletačkom pomorskom putu prema Dalmaciji i Levantu, broj umrlih nadvisivao broj rođenih, zbog čega je grad uspijevao opstati kao naseljeno mjesto isključivo zahvaljujući migracijama.

Doseljenici s područja srednje Dalmacije dolazili su u Pulu u prilično velikom broju. Osim toga, njihova je nazočnost u gradu bila uglavnom kontinuirana, jer se gotovo neprestano spominju u maticama od 1613. do 1817. U neprekinutom procesu doseljavanja u Istru područje srednje Dalmacije ima značajno mjesto, jer je iz njega potjecao značajan dio hrvatskog stanovništva, koje se u velikoj mjeri trajno naselilo u Istri i u Puli. Dakako,

---

⁴ Isto, str. 243.

⁵ DRŽAVNI ARHIV U PAZINU (DAP), LB, 242, 243, 244, 245.

⁶ Isto, LC, 242, 257, 258.

⁷ Isto, LM, 266, 267, 268, 269.

⁸ Isto, EC, 266, 244, 245.

⁹ Bernardo BENUSSI, *Spigolature polesane, Atti e memorie della Società di archeologia e storia patria*, sv. XXIII., Parenzo 1908., str. 362-447.

¹⁰ Miroslav BERTOŠA, *Etnička struktura Pule od 1613. do 1797. s posebnim osvrtom na smjer doseljavanja njezina stanovništva, Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. XV., Rijeka 1970., str. 51-130. (I. dio), sv. XVI., Rijeka 1971., str. 51-89. (II. dio); Slaven BERTOŠA, *Život i smrt u Puli. Starosjeditelji i doseljenici od XVII. do početka XIX. stoljeća*, Pazin 2002.

mnoge od spomenutih osoba u Puli su bile samo na proputovanju, no neki ih je posebni događaj – krštenje, vjenčanje, kumstvo, bolest i smrt – zadržao i bio razlogom upisa u neku od spomenutih knjiga.

2. Popis mjesta i područja

2.1. Brač (Braza, Isola della Brazza, Loco dicto La Brazza)

U puljskim se matičnim knjigama Brač – mletački posjed od 1420. do 1797. – spominje samo kao otok, pa se pojedini nazivi mjesta na njemu ne navode.

U Knjizi umrlih početkom travnja 1636. zapisan je *Patron Zuanne dalla Brazza*, inače žitelj Barbana, koji je umro u Puli u dobi od oko 50 godina, a pokopan je u crkvi Sv. Franje¹¹.

U Knjizi vjenčanih u kolovozu 1755. spominje se Domenika, kći kapetana Tade Novakovića s otoka Brača, koja se rodila u Vodnjanu. U kući čiji je vlasnik bio nobil Giorgio Lombardo, u selu Galižani kod Pule, ona se udala za puljskog nobila Giannantonija Bottarija, udovca pokojne plemkinje Teodore Bottari, pokopane u Puli u siječnju 1755. Svjedoci pri obredu bili su kanonik Nicolò De Mori i nobil Antonio Gonan¹².

Koncem svibnja 1801. kao kum na krizmanju ubilježen je Antonio Piccoli, također s Brača¹³.

2.2. Dalmacija (Dalmatia, Dalmazia)

U više se navrata u puljskim maticama umjesto precizne indikacije naselja spominje naziv zemljopisnog područja iz kojeg je doseljenik došao. U takve slučajeve spada i Dalmacija.

U Knjigu umrlih unesen je Stipan Dalmatinac, za kojeg se navodi da je devet godina bio u turskom zarobljeništvu¹⁴. Pokopan je u crkvi Sv. Tome, a upisan u knjigu koncem rujna 1626.¹⁵

U Popisu krizmanika u kolovozu 1654. zabilježena je krizma Mande i Chiare, čiji je otac bio *messer* Jure iz Dalmacije, te Marije, čiji je otac bio *messer* Ive iz Dalmacije.

¹¹ *Passò di questa à miglior vita il Patron Zuane dalla Brazza habitante di Barbana, de anni 50 in circa (...) et accompagnato alla sepoltura nella Chiesa di San Fancesco* (DAP, LM, 266, 4. travnja 1636.).

¹² *Nella Villa di Galesano in Casa del Nobil signor Giorgio Lombardo nel giorno di ieri sono stati congiunti in santo matrimonio il Nobil signor Giannantonio Bottari marito della quondam signora Teodora defonta in questa Città li 20 Gennaro prossimo passato e la signora Domenica figlia del signor Capitano Tadeo Novacovich dell' Isola della Brazza nata in Dignano. Presenti il Reverendo signor Canonico Coadiutore Nicolò De Mori ed il Nobil signor Antonio Gonan Testimoni* (Isto, LC, 257, 13. kolovoza 1755.).

¹³ *Pad[rino]il signor Antonio Piccoli dalla Brazza* (Isto, EC, 245, 31. svibnja 1801.).

¹⁴ O kršćanima zarobljenim od Turaka napisali su vrlo iscrpnu i dokumentiranu studiju BARTOLOMÈ i LUCILLE BENASSAR, *I cristiani di Allah: la straordinaria epopea dei convertiti all' islamismo nei secoli XV-XVII*, Milano 1991. Spominju se i neki primjeri s hrvatskog područja.

¹⁵ *Stipane dalmatino qual fu schiavo anni 9 in mano de Turchi (...) et accompagnato alla sepoltura in San Tomaso* (DAP, LM, 266, 30. rujna 1626.).

Obred je obavio puljski biskup Alvise Marcello, a upis u knjigu kanonik i kurat Giacomo Bonarelli¹⁶.

Sredinom kolovoza 1764. u Puli je krštena Marija Margarita, kći vojnika Petra Raškovića iz Dalmacije¹⁷.

U dobi od oko 60 godina, početkom rujna 1774., u Puli je umro Lazzaro Melchiori iz Dalmacije, a svećenik koji je obavio upis u Knjigu umrlih nije znao naziv mjesta iz kojeg je pokojnik potjecao. Kao uzrok smrti navedeno je krvarenje. Ukop je obavljen u grobnici Bratovštine Sv. Krunice koja se nalazila kod istoimenog oltara¹⁸.

2.3. Hvar (Liesena, Liesina)

Hvar je do 1797. bio pod mletačkom vlašću, u doba Napoleonovih ratova drže ga Austrijanci (1797.-1806.), Francuzi (1806.-1813.), Englezi te ponovno Austrijanci (1813.-1814.)¹⁹.

Puljske matice ovaj otok rijetko spominju.

U rujnu 1640. zapisan je *Patron Niccolò* s Hvara, koji je umro u Puli²⁰, a u srpnju 1718., također među umrlima, upisan je *Patron Tade Melasić* s Hvara. Melasić je bolestan stigao u Pulu, te je odveden liječniku Camillu Turri, u čijoj je kući i umro, u dobi od oko 33 godine, a pokopan je u crkvi Sv. Franje. Spomenuto je da je govorio *ilirskim*, tj. hrvatskim jezikom²¹.

2.4. Imotski (Città di Moschi, Imaizka, Moschi)

Imotski, gradić unutrašnjosti Dalmacije, u puljskim se maticama spominje tri puta.

Upis na latinskom jeziku svjedoči da je koncem kolovoza 1771. u Puli umrla Pažanka Maria Tortona, čiji je muž Franjo Kernić bio Imoćanin²².

Početkom rujna 1773. u Puli je pokopan Lazar Stanić iz Imotskog. Bio je vojnik u družini kapetana Girolama Vidalija, a umro je u puljskoj tvrđavi, u dobi od oko

---

¹⁶ *Chresimati sotto la Pastoral Administratione di mon signor Illustrissimo et Reverendissimo Alvise Marcello Vescovo di Pola; fatti scriver da me Giacomo Bonarelli Canonico et Curato (...) Manda figliola di messer Giure de Dalmatia (...) Maria de Dalmatia figliola di messer Ive de Dalmatia (...) Chiara figliola di Jure di Dalmatia* (Isto, EC, 266, 24. kolovoza 1654.).

¹⁷ *Maria Margarita figlia di Pietro Rascovich dalmatino soldato* (Isto, LB, 244, 14. kolovoza 1764.).

¹⁸ *Il signor Lazaro Melchiori da N. nella Dalmazia in età d'Anni 60 circa (...) d'esbocco di sangue (...) fu tumulato nell'Urna della Confraternita della B[eata] V[ergine] del Rosario posta à piè di detto suo Altare* (Isto, LM, 269, 7. rujna 1774.).

¹⁹ Usp. Grga NOVAK, *Hvar kroz stoljeća*, Zagreb 1972.

²⁰ *Passò di questa à miglior vita Il Patron Niccolò dalla Liesena* (DAP, LM, 266, 17. rujna 1640.).

²¹ *Passò da questa à miglior vita il Patron Tadio Melasich da Liesina essendo Infermo venuto in questa Città, et dall'Eccellentissimo signor Dottor Camillo Turra recupato nella sua habbitacione medico et fisico di questa Città, et nella medesima sua casa rese l'anima al Creatore (...) per esser di lingua lirica (...) et fu accompagnato (...) alla Chiesa di San Francesco (...) et era in età di anni 33 circa* (Isto, LM, 267, 22. srpnja 1718.).

²² *Maria nata Tortona Pagensis uxor Francisci Kernich ex Imaizka* (Isto, LM, 268, 28. kolovoza 1771.).

35 godina. Zapisano je da je govorio *ilirskim*, tj. hrvatskim jezikom²³. U jednom dokumentu iz Državnog arhiva u Veneciji izrijekom se spominje da obitelj Vidali potječe iz Hvara, odnosno da se i sam Gerolamo Vidali rodio u Hvaru (*nativo di Liesena*)²⁴.

U svibnju 1794. pokopan je i Ivan Galić, sin pokojnog Marka iz Imotskog, također nekoć vojnik u službi, a sada u mirovini. Umro je u vojarni gdje se nalazila straža, u dobi od oko 66 godina. Ukop je obavljen u grobnici Sv. Tome, na dijelu prema zidovima²⁵.

2.5. Kaštel Kambelovac (Castel Cambio)

Kaštel Kambelovac pokraj Splita²⁶ u puljskim se maticama spominje dva puta, ali vezano za istu osobu.

U Knjizi vjenčanih zabilježen je Stipe Janković, sin pokojnog Ivana iz Kaštel Kambelovca, koji se početkom svibnja 1765. vjenčao u Puli²⁷. Iste je godine i umro, a koncem studenog upisan je u Knjigu umrlih²⁸.

2.6. Kaštel Lukšić (Castel Vitturi)

Kaštel Lukšić pokraj Splita spominje se samo u Knjizi umrlih početkom rujna 1765., kada je u puljskom hospitalu, u dobi od oko 84 godine, umro Vicko Franić iz Kaštel Lukšića, vojnik za kojeg se navodi da ga je unovačio plemić i grof Petar Krajina. Ukop je obavljen na groblju katedrale²⁹.

²³ *Nel quartier di questa Publica Rappresentanza (...) in età d'Anni 35 circa passò all'Eterna vita un soldato fu della Compagnia del Capitano Girolamo Vidali di nome Lazaro Stanich dai Moschi nella Dalmazia (...) d'idioma illirico* (Isto, LM, 268, 2. rujna 1773.).

²⁴ Miroslav BERTOŠA, *Kratki nesretni život vojnika Verzija: slučaj koparskog oltramarina god. 1777.* (u tisku).

²⁵ *Zuanne Galich quondam Marco della Città di Moschi in Dalmazia soldato delli Validi o sia de Giubilanti nell'età d'anni 66 circa (...) nel Quartiere di questo Corpo di Guardia passò all'Eternità (...) e fu sepolto nell'Arca di San Tomaso verso le Pareti* (DAP, LM, 269, 18. svibnja 1794.).

²⁶ Cjelovitu je prošlost ovog područja obradio Vjeko OMAŠIĆ, *Povijest Kaštela od početka do kraja XVIII. stoljeća*, Split 1986.

²⁷ *Stefano Giancovich quondam Zuanne da Castel Cambio Territorio di Spalato* (DAP, LC, 257, 6. svibnja 1765.).

²⁸ *Steffano Giancovich quondam Zuanne da Castel Cambio Territorio di Spalatro (...) in età de anni 50 circa* (Isto, LM, 268, 26. studenoga 1765.).

²⁹ *Passò da questa a miglior vita (...) nello spedale di questa Città Vincenzo Franich da Castel Vitturi soldato della Recluta dell'Illustrissimo signor Conte Pietro Craina in età d'anni 84 circa (...) e fu sepolto nel Cimitero di questa Cattedrale* (Isto, LM, 268, 8. rujna 1765.).

2.7. *Kaštel Novi* (Castelnovo de Traù)

Kaštel Novi spominje se samo u Knjizi umrlih od početka studenog 1643., kada je u Puli umro Martin Petrošić, vojnik na bojnem brodu kapetana Damjana Budića iz Kaštel Novog. Ukop je obavljen u katedrali³⁰.

2.8. *Kaštel Stari* (Castel Vecchio)

Kaštel Stari se u puljskim matičnim knjigama spominje tri puta.

U kolovoza 1749. u Puli je kršten Mihovil Spiridon, sin Antuna Vorljeveca iz Kaštel Staroga, inače vojnika družine Petrišević³¹.

U *Liber Mortuorum* u listopadu 1765. zapisan je Matija Belčić iz Kaštel Starog, inače vojnik družine nobila i potpukovnika Tomasovića, koji je umro u puljskoj vojarni (u *kvar-tiru*), a pokopan je u gradskoj katedrali³².

Knjiga umrlih u lipnju 1793. spominje Matiju Travčića, sina Vicka iz Kaštel Starog, kaplara i vojnika družine pukovnika Vicenza Michiellija iz istog mjesta. Kaštel Stari pripadao je, dakle, trogirskom području, a Travčić je umro u Puli u dobi od oko 36 godina³³.

2.9. *Marina* (Marine)

Marina, mjesto zapadno od Trogira, spominje se samo u Knjizi umrlih u siječnju 1782., kada je u Puli, u dobi od 60 godina, umro Stipe Ivančević iz Marine, vojnik družine kapetana Alessandra Morosinija, regimente pukovnika Petra Krajine i čuvar puljskog kneza-providura. Pokopan je na groblju puljske katedrale³⁴.

---

³⁰ *Martin Petrosich soldato nella Barca Armata del signor Capitan Damian Budich di Castelnovo de Traù (...)* Fu sepolto nella Chiesa nostra Cattedrale (Isto, LM, 266, 10. studenoga 1643.).

³¹ *Michiel et Speridion figlio di Antonio Vorglievaz da Castel Vecchio soldato della Compagnia Petrisevich* (Isto, LB, 244, 17. kolovoza 1749.).

³² *Passò da questa a miglior vita Mattio Belcich nel quartier di questa Città della Dalmazia dal Castel Vecchio soldato della Compagnia dell' Illustrissimo signor Tenente Colonel Tomasovich (...)* Il di lui Cadavere fu accompagnato alla Cattedrale (...) e sepolto nel Cimitero di questa Chiesa Cattedrale (Isto, LM, 268, 10. listopada 1765.).

³³ *Mattio Traucich di Vincenzo del Castel Vecchio Territorio di Traù in Dalmazia Caporal e soldato della Compagnia del Collonello Vincenzo Michielli del sudetto Castel in età d'anni 36 circa* (Isto, LM, 269, 11. lipnja 1793.).

³⁴ *Steffano Ivancovich da Marine in Dalmazia soldato della Compagnia Capitano Alessandro Morosini del Reggimento Collonel Pietro Craina della Guardia di questo Eccellentissimo signor Conte e Provveditor in età di 60 anni circa (...)* Il di lui Cadavere accompagnato (...) alla Chiesa Cattedrale fu seppellito nel Cimitero (Isto, LM, 269, 23. siječnja 1782.).

2.10. Poljica (Poiza)

Poljica je naziv za područje istočno od Splita, ispod brda Mosora³⁵. Puljske ga matice rijetko spominju. U Knjizi umrlih zapisan je Stipe Burkanović iz Poljica, vojnik kapetana Vicka Marinovića, koji je umro u Puli, a u knjigu je upisan koncem listopada 1631. (u doba kada je gradom harala kuga). Pokopan je u crkvi Sv. Antuna³⁶.

2.11. Primošten (Primosta)

Primošten, gradić kod Šibenika, smješten na nekadašnjem otočiću, u puljskim se maticama spominje samo jednom i to u Knjizi umrlih u rujnu 1782., kada je – u dobi od oko 70 godina – u vojarni umro Mate Marinović iz Primoštena, vojnik družine kapetana Alessandra Morosinija i čuvar puljskog kneza-providura³⁷.

2.12. Split (Spalato, Spalatro)

Split³⁸ se u puljskim matičnim knjigama spominje u više navrata.

U Knjizi umrlih koncem kolovoza 1633. zapisan je *messer Jure*, čiji se otac zvao *Mille schiavo(n)*, stanovnik Splita, koji je u Puli umro u dobi od oko 75 godina. Ukop je obavljen u crkvi Sv. Franje³⁹.

U rujnu 1705. u Puli je umro *messer Stefano*, postolar iz Splita. Pokopan je na groblju Sv. Tome⁴⁰.

Knjiga vjenčanih spominje Domenicu, čiji je otac bio Giorgio Manola iz Splita, koja se sredinom prosinca 1748. u Puli udala za nobila Antonija Manzollija⁴¹. Iz Knjige umrlih saznajemo da je Domenica Manola umrla u siječnju 1752. u dobi od oko 34 godine. Primila je sve glavne sakramente, a u trenutku smrti uz nju je bio župnik kanonik Antonio Margarita. Osim njega, tijelo su do katedrale otpratila četvorica svećenika i mnogobrojni klerici. Ono je položeno u grobnicu Sv. Antuna Padovanskog, u kojoj, osim njega, nema ničega⁴².

³⁵ Usp. G. NOVAK, *Prošlost Dalmacije*, Zagreb 2001.

³⁶ *Morse Stipane Burchanovich da Poiza soldato del Capitano Vincenzo Marinovich fu sepolto a San Antonio* (DAP, LM, 266, 30. listopada 1631.).

³⁷ *Mattio Marinovich da Primosta Territorio di Sebenico soldato della Compagnia Capitano Alessandro Morosini, e della Guardia di questo Eccellentissimo signor Conte e Provveditor in età di 70 anni circa (...) morì in questo Quartier* (Isto, LM, 269, 10. rujna 1782.).

³⁸ Usp. G. NOVAK, *Povijest Splita*, sv. II., Split 1961., sv. III., Split 1965., str. 7-84.

³⁹ *Passò à miglior vita messer Zorzi da Mille schiavo(n) habitante in spalatro de anni 75 circa (...) fu sepolto à San Francesco* (DAP, LM, 266, 27. kolovoza 1633.).

⁴⁰ *Passò ad altra vita messer Stefano Calzolaro da Spalatro (...) fu sepolto nel Cemeterio di San Tomaso* (Isto, LM, 267, 19. rujna 1705.).

⁴¹ *Il Illustrissimo signor Antonio Manzoli Nobile di questa Città et la signora Domenica figlia del signor Giorgio Manola da Spalato in Dalmatia* (Isto, LC, 257, 15. prosinca 1748.).

⁴² *Da questa à miglior vita è passata la signora Domenica Manola da Spalatro in Dalmatia moglie del Nobil signor Antonio Manzioli in età d'anni 34 circa, la qual fu munita di tutti li Sacramenti della Chiesa ed*

Annu Albu Mariju, kćer liječnika Domenica Grazija iz Splita i njegove supruge Laure Donati Grazi iz Latisane, a rođene u Pagu, u Puli je krstio arcipret, kanonik i vikar paške katedrale Antun Meštrović. Budući da je postojala opasnost da djevojčica umre, obred je – u nazočnosti primalje – najprije obavljen kod kuće, a u rujnu 1753. – od strane kanonika Giovannija Battiste Carlinija – nadopunjen u katedrali. Kao kumovi upisani su nobili Zorzi Varini i Cattarina De Gregori Kreševanić⁴³.

Koncem prosinca 1765. u Puli je umrla 40-godišnja Zadranka Katarina Simićeva, čiji je drugi muž bio Nikola Lenavić sa splitskog područja⁴⁴.

Početkom svibnja 1765. u Puli se udala Katarina Božiković, kći pokojnog Stipe iz Splita⁴⁵. I muž je bio Dalmatinac, iz Kaštel Kambelovca, a zvao se Stipe Janković⁴⁶. Zanimljivo je da je u ožujku iste godine, dakle prije vjenčanja, u Puli kršten Stipe, sin Katarine Božiković i – kako stoji u upisu – nepoznatog oca⁴⁷. Dječakov je otac bio Janković, po kojem je dijete i dobilo ime. No, župnik se pridržavao pravila upisa u matične knjige, pa je – budući da roditelji djeteta još nisu bili vjenčani – izostavio očevo ime, iako ga je vjerojatno znao.

Početkom listopada 1784. – u dobi od 74 godine – u Puli je umro Stipe Radmilović, sin pokojnog Vicka iz Splita, vojnik puljskog providura Antonija Morosinija⁴⁸.

Dvadesetogodišnji Splitsanin Andro Tomić umro je u Puli u prosincu 1812., a pokopan je na groblju katedrale⁴⁹.

---

assistita sino allo spirar dell' Anima da me Parocho Antonio Canonico Margarita. Fu accompagnato il suo Cadavere à questa Chiesa Cattedrale da me descritto Parocho, quattro Sacerdoti, e molti Chierici. Lo stesso Cadavere riposa nel sepolcro di San Antonio di Padova. Il solo (Isto, LM, 268, 22. siječnja 1752.).

⁴³ *Anna Alba e Maria figlia dell' Eccellentissimo signor Dottor Domenico Grazi Spalatrino in Dalmazia e dell' Illustrissima signora Laura Donati Grazi dalla Tisana nata in Pago Giurisdizione dell' Arcivescovato di Zara, battezzata in Casa dal Reverendissimo signor Don Antonio Mestrovich Arciprete e Canonico nec non Vicario di detta Collegiata di Pago per urgente necessità, tenuta dall' Ostetrica di quel Luoco. In quest' oggi furono supplite alle sacre ceremonie in questa Chiesa Cattedrale dal Reverendissimo signor Canonico Gio[vanni] Battista Carlini con la presenza del Nobil signor Zorzi Varini e della Nobile signora Cattarina de Gregorij Chersevanich* (Isto, LB, 244, 8. rujna 1753.).

⁴⁴ *Donna Cattarina Simichiva da Zara moglie in secondo voto di Nicola Lenavich del Territorio di Spalatro in età d' anni 40* (Isto, LM, 268, 26. prosinca 1765.).

⁴⁵ *Cattarina Boticovich quondam Stefano da Spalatro* (Isto, LC, 257, 6. svibnja 1765.).

⁴⁶ Usp. bilješku 26.

⁴⁷ *Stefano figlio di donna Cattarina Boticovich da Spalatro e d' ignoto Padre* (DAP, LB, 244, 10. ožujka 1765.).

⁴⁸ *Steffano Radmilovich quondam Vincenzo da Spalatro del Borgo grande (...) soldato di questo Quartiere del Nobil Homo Antonio Morosini Conte Proveditor in età d' anni 74* (Isto, LM, 269, 7. listopada 1784.).

⁴⁹ *Andrea Tomich da Spalatro di Borgo Grando (...) nella sua età di anni 23 circa (...) il suo cadavere accompagnato alla Cattedrale (...) fu tumulato nel Cemeterio* (Isto, LM, 269, 19. prosinca 1812.).

2.13. Šibenik (Sebenico)

Šibenik⁵⁰ se u puljskim maticama također spominje više puta. U Knjizi umrlih početkom siječnja 1630. zapisan je *messer Marco* zvan Šibenčanin, koji je u Puli umro u dobi od oko 80 godina. Uspio se ispovjediti, a pokopan je u crkvi Sv. Franje⁵¹.

Početkom siječnja 1632. – u dobi od 58 godina, ne primivši potrebne sakramente – u Puli je umro Luka Šibenčanin. Pokopan je u crkvi Sv. Franje⁵².

Početkom listopada 1643. – u dobi od oko 20 godina – u Puli je umro Jure Luštica iz Šibenika, vojnik na naoružanoj lađi kapetana Damiana Castillija. Ukop je obavljen u crkvi Sv. Tome⁵³.

U čitljivom upisu u Knjizi vjenčanih zapisan je Pellegrin, sin pokojnog Marca Negrina, stjegonoša iz Šibenika, žitelj Pule i već dvije godine vojnik družine gospodina kapetana Stjepana Vidovića. S dijelom vojske spomenute družine bio je čuvar na raspolaganju javne vlasti. Pellegrin se koncem svibnja 1751. u Puli vjenčao za Ceciliju, kćer pokojnog Grgura Stojkovića i udovicu Petra Melošića iz Šišana. Prije sklapanja čina u crkvi Sv. Barbare dobiven je obostrani pristanak zainteresiranih, koje je generalni vikar Giacomo Bolis oslobodio triju napovijedi. Tako je postupio i kanonik Antonio Margarita, župnik katedralne crkve. Na vjenčanju je bilo mnogo ljudi, među kojima se izdvajaju svjedoci Jure Vrančić i Grgur Vidović (zvan *Settemesi*), članovi mladoženjine vojne družine, te Blaž Stojković iz Šišana, nevjestin brat⁵⁴.

Pellegrinov i Cecilijin sin Marco Natale kršten je koncem prosinca iste godine, pet dana nakon rođenja⁵⁵.

⁵⁰ Usp. Slavo GRUBIŠIĆ, *Šibenik kroz stoljeća*, Šibenik 1974., str. 65-126.

⁵¹ *Morse messer Marcho detto il Sebenzan de anni 80 in circa, il qual fu confessato, et fu sepolto a San Francesco* (DAP, LM, 266, 1. siječnja 1630.).

⁵² *Morse Luca Sabinzano di età di anni 58 senza li san[tissi]mi sacramenti, et fu sepolto in San Francesco* (Isto, LM, 266, 5. siječnja 1632.).

⁵³ *Zorzi Lustiza d' età d' Anni 20 in circa soldato nella Barca Armata del signor Capitan Damian Castilli da Sebenico, passò da questa à miglior vita (...) fu sepolto nella Chiesa di San Thomaso* (Isto, LM, 266, 5. listopada 1643.).

⁵⁴ *Pellegrin figlio del quondam Marco Negrin Alfieri da Sebenico in Dalmatia commorante in questa Città da due anni soldato della Compagnia del signor Capitano Stefano Vidovich ritrovandosi col distaccamento della stessa Compagnia in questo Corpo di Guardia à disposizione di questa Pubblica Rappresentanza, et Cecilia figlia del quondam Gregorio Stoicovich relitta quondam Pietro Melossich da Sissano, et come meglio nel mandato di questa Curia Vescovale esistente nella Filza appresso di me, sono stati congiunti in Santo Matrimonio per verba de presenti havuto prima il loro mutuo consenso nella Chiesa di Santa Barbara dispensate le solite Publicationi dal reverendissimo signor Vicario Generale Giacomo Canonico Bolis per cause, come nello stesso mandato da me Antonio Canonico Margarita Parroco di questa Cattedral Chiesa. Presenti molti ed in specialità Zorzi Vrancich della stessa Compagnia, Gregorio Vidovich detto Settemesi dalla stessa, e Biasio Stoicovich habitante in Sissan fratello della Donna* (Isto, LC, 257, 26. svibnja 1751.).

⁵⁵ *Marco Natale figlio del soldato Pellegrin Negrin quondam Marco da Sebenico in Dalmatia e di Cecilia sua legittima consorte nato li 23 passato* (Isto, LB, 244, 28. prosinca 1751.).

2.14. Trogir (Città di Traù, Traù)

Trogir je u puljskim maticama zabilježen nekoliko puta. Najprije je početkom lipnja 1659. krizman *Zorzi*, čiji je otac bio pokojni *Pavolo* iz Trogira⁵⁶.

Zatim je u *Liber Copulatorum* početkom svibnja 1762. zapisan Frane Zebica, sin pokojnog Jura iz Trogira, koji je tada u Puli stupio u brak⁵⁷.

U Knjizi krštenih spominje se kao svjedok na obredu grof Vincenzo Michielli Vetturi, trogirski plemić, inače pukovnik i zapovjednik pomorskog dalmatinskog puka (regimente) u carsko-kraljevskoj službi⁵⁸.

2.15. Vis (Lissa)

Otok Vis puljske matice rijetko spominju. U Knjizi krštenih u prosincu 1743. zapisan je Gerolamo Giacomo, sin *Patrona* Battiste s Visa, kršten spomenutog datuma u puljskoj katedrali⁵⁹.

U Knjizi krštenih u listopada 1779. upisana je Marija Tereza, kći *mistra* Šime Milinkovića s Visa – žitelja Pule – i njegove zakonite supruge Anđele Mirković Žarković⁶⁰.

2.16. Vodice (Vodisse, Vuodice, Vuodiza)

Vodice kod Šibenika spominju se u puljskim matičnim knjigama nekoliko puta.

Upravo je iz Vodica potjecala obitelj Perotić, što izrijeком potvrđuje upis u Knjigu umrlih iz studenoga 1633., kada je zabilježena smrt 45-godišnjeg Andrije Perotića, koji je pokopan u crkvi Sv. Franje⁶¹. Njegova kći Lucija Perotić, sluškinja puljskog nobila Giovannija Caticore, udala se koncem siječnja 1635. za Puljanina Zvana Kružilu⁶².

Ova se dalmatinska obitelj u puljskim matičnim knjigama kontinuirano spominje od 1631. do 1810. i svakako spada u red najčešće zabilježenih i najbolje dokumentiranih obitelji u gradskim maticama. Nakon dolaska u Pulu, članovi obitelji uglavnom se iz nje nisu selili, pa su u maticama uredno zapisani glavni događaji iz njihovog života⁶³.

Knjiga krštenih u ožujku 1799. spominje kao svjedoka na obredu Grgura Kaića iz Vodica⁶⁴.

---

⁵⁶ *Zorzi figliolo del quondam Pavolo da Traù* (Isto, EC, 266, 5. lipnja 1659.).

⁵⁷ *Francesco Zebizza quondam Giorgio dalla Città di Traù* (Isto, LC, 257, 5. svibnja 1762.).

⁵⁸ *Il Nobil signor Vincenzo Conte Michielli Vetturi da Traù Collonello e Comandante il Reggimento Dalmata di Marina al servizio di S[ua] C[esarea] R[egia] Apostolica Maestà l'Imperatore e Re* (Isto, LB, 245, 17. siječnja 1800.).

⁵⁹ *Gerolamo Giacomo figlio legittimo del Patron Battista da Lissa* (Isto, LB, 244, 20. prosinca 1743.).

⁶⁰ *Maria Teresa figlia di mistro Simon Millincovich da Lissa in Dalmazia abitante in questa Città, e di donna Angela Mircovich Zarcovich di lui legittima consorte* (Isto, LB, 245, 19. listopada 1779.).

⁶¹ *Morse Andrea Perotich da Vuodiza de anni 45 fu sepolto a San Francesco accompagnato da sopradetto Curato* (Isto, LM, 266, 18. studenoga 1633.).

⁶² *Lucia figliola del quondam Andrea Perotich da Vuodice serva del Illustre signor Giovanni Caticora et Zuanne Crusilla habitante in questa Città* (Isto, LC, 242, 28. siječnja 1635.).

⁶³ Slaven BERTOŠA, *Život i smrt u Puli, n. dj.*, str. 325-333, 461-466.

⁶⁴ *Gregorio Caich da Vodisse* (DAP, LB, 245, 12. ožujka 1799.).

2.17. *Vrboska* (Verbosca)

Vrboska je gradić na otoku Hvaru, istočno od Staroga Grada. Spominje se u Knjizi vjenčanih u rujnu 1703. Iz lijepo čitljivog upisa doznaje se da se u Puli tada vjenčao Luca Peribonio, sin pokojnog Zorzija iz Vrboske, vojnik na fusti⁶⁵ pukovnika Fanfogne, kojom je zapovijedao Filippo Donado, kapetan na ovom području. Nakon što je dokazana sloboda ulaska u brak, skolastik i generalni vikar Francesco Maure odlučio je izostaviti tri uobičajene napovijedi, propisane Tridentinskim koncilom. Za suprugu je zapisano da se zvala Jelena te da je u Pulu stigla spomenutom fustom deset mjeseci prije. Prezime joj nije navedeno. Obred je obavljen u crkvi sv. Marije Formoze (nazvane i Santa Maria di Caneto), u nazočnosti velikog broja ljudi, među kojima su se posebice isticali svjedoci – satnik *messer* Domenico Magno i ribar *messer* Mattio Pomo, žitelji Pule⁶⁶.

3. Zaključna razmatranja

Mletačka Republika od početka XVI. stoljeća počela je provoditi intenzivniju kolonizaciju Istre (posebice južne), koja je još više ojačala hrvatski etnički element na tom prostoru. U dokumentima XVI.-XVIII. stoljeća pored starosjediteljskih, uočavaju se i nova doseljenička prezimena, koja su velikim dijelom bila hrvatska. O takvom karakteru Istre svjedoče i puljske matične knjige:

Prezime po obliku i podrijetlu

Razdoblje	Hrvatsko	Talijansko	Ostalo/ Nejasno	Ukupno
1613.-1663.	10	0	13	23
1664.-1714.	0	3	4	7
1715.-1765.	11	5	2	18
1766.-1817.	9	2	1	12
Ukupno	30 (50,00 %)	10 (16,67 %)	20 (33,33 %)	60 (100,00 %)

S obzirom na doseljenike iz srednje Dalmacije matice bilježe 30 hrvatskih i 10 talijanskih prezimena. Ima i 20 prezimena izvan tih kategorija, a to su ona nejasnog podrijetla, odnosno slučajevi u kojima je osoba zabilježena samo imenom, pa je nemoguće zaključiti

⁶⁵ *Fusta* je naziv za vrstu galije na vesla. Usp. Giuseppe BOERIO, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia, 1856., str. 292.; Radovan VIDOVIĆ, *Pomorski rječnik*, Split 1984., str. 134.

⁶⁶ *Attesa la libertà provata nell' Ufficio Episcopale de testimonij giurati di Lucca Peribonio quondam Zorzi da Verbosca in Dalmazia soldato sopra la Fusta dell' Illustrissimo signor Colonel Fanfogna soggetta al comando dell' Ecc[ellentissimo] signor Filippo Donado Capitano di queste Rive e Gielle sive Elena da Zara capitata già dieci mesi colla detta fusta in questa Città, ommesse le tre Publicazioni prescritte dal Sac[ro] Con[cilio] di Trento per giuste cause da me Francesco Maure Scolastico e Vicario Gen[erale] sono stati congiunti in santo matr[imonio] per verba de presenti li prefatti Lucca Peribonio e Gielle da Zara nella Chiesa di Santa Maria di Caneto molti presenti e specialmente messeri Domenico Magno Capo di Cento e Mattio Pomo Pescator Testimonij chiamati e pregati, abitanti in questa Città (DAP, LC, 246, 13. rujna 1703.).*

kojem je etničkom krugu pripadala. Ukupno se spominje 60 prezimena. Konačan broj spominjanja malo je veći jer se neka prezimena navode više puta. Po obliku i podrijetlu, hrvatskih je prezimena bilo 50 %, a talijanskih oko 17 %.

Analizirajući podatke o doseljenicima s područja srednje Dalmacije, treba se osvrnuti i na čestocu njihovog spominjanja. U tom se smislu grad Split navodi 16 puta (oko 23 %), drugo mjesto ima Dalmacija, zabilježena 11 puta (oko 16 %), a treće Brač i Šibenik, zabilježeni 9 puta (oko 13 %). Uz iznimku Trogira, sva se ostala naselja spominju triput, dvaput ili jedamput.

Što se tiče vrste izvora, najzastupljenije su matice umrlih (34 puta, gotovo 50 %), slijede matice krštenih, pa vjenčanih i na koncu popisi krizmanih.

V r s t a i z v o r a

Naselje	LB	EC	LC	LM	Ukupno	Postotak od ukupnog broja
Brač	3	1	2	3	9	12.86
Dalmacija	3	3	0	5	11	15.71
Hvar	0	0	0	2	2	2.86
Imotski	0	0	0	3	3	4.28
Kaštel Kambelovac	0	0	1	1	2	2.86
Kaštel Lukši	0	0	0	1	1	1.43
Kaštel Novi	0	0	0	1	1	1.43
Kaštel Stari	1	0	0	2	3	4.28
Marina	0	0	0	1	1	1.43
Poljica	0	0	0	1	1	1.43
Primošten	0	0	0	1	1	1.43
Split	2	1	5	8	16	22.86
Šibenik	3	1	1	4	9	12.86
Trogir	1	1	2	0	4	5.71
Vis	2	0	0	0	2	2.86
Vodice	1	0	1	1	3	4.28
Vrboska	0	0	1	0	1	1.43
Ukupan broj spominjanja	16	7	13	34	70	100.00

Legenda:

LB – *Liber Baptizatorum* (Knjiga krštenih)

EC – *Elenco Cresimati* (Popis krizmanih)

LC – *Liber Copulatorum* (Knjiga vjenčanih)

LM – *Liber Mortuorum* (Knjiga umrlih)

Druga kategorija odnosi se na stvaran broj doseljenika. Iz Splita ih je bilo 15 (oko 23 %), s Brača i iz Šibenika 9 (oko 14 %), iz Dalmacije 8 (oko 12 %). Također, uz iznimku Trogira, iz svih ostalih mjesta zabilježena su po tri, po dva ili po jedan doseljenik.

Podijeljeno po razdobljima, zapaža se da je najviše dolazaka bilo od 1613. do 1663. (23 osobe), a najmanje neposredno poslije, od 1664. do 1714. (samo sedam osoba). Od 1715. do 1765. doseljeno je 18, a od 1766. do 1817. 12 ljudi.

R a z d o b l j e

<i>Naselje</i>	<i>1613.- 1663.</i>	<i>1664.- 1714.</i>	<i>1715.- 1765.</i>	<i>1766.- 1817.</i>	<i>Ukupno</i>	<i>Postotak od ukupnog broja</i>
<i>Brač</i>	4	3	1	1	9	13.85
<i>Dalmacija</i>	6	0	1	1	8	12.30
<i>Hvar</i>	1	0	1	0	2	3.08
<i>Imotski</i>	0	0	0	3	3	4.61
<i>Kaštel Kambelovac</i>	0	0	1	0	1	1.54
<i>Kaštel Lukšić</i>	0	0	1	0	1	1.54
<i>Kaštel Novi</i>	1	0	0	0	1	1.54
<i>Kaštel Stari</i>	0	0	2	1	3	4.61
<i>Marina</i>	0	0	0	1	1	1.54
<i>Poljica</i>	1	0	0	0	1	1.54
<i>Primošten</i>	0	0	0	1	1	1.54
<i>Split</i>	1	3	8	3	15	23.08
<i>Šibenik</i>	7	0	2	0	9	13.85
<i>Trogir</i>	2	0	1	1	4	6.15
<i>Vis</i>	0	0	1	1	2	3.08
<i>Vodice</i>	2	0	0	1	3	4.61
<i>Vrboska</i>	0	1	0	0	1	1.54
<i>Ukupan broj doseljenika</i>	25	7	19	14	65	100.00

Valja na koncu zaključiti da migracije iz spomenutih područja prema Puli svakako predstavljaju vrlo zanimljiv doprinos još boljem poznavanju prilično intenzivnih veza između srednjedalmatinskih mjesta i Mletačke Istre.

PRILOG 1: Cjeloviti popis doseljenika s područja srednje Dalmacije (sastavljen kronološkim redoslijedom na temelju podataka iz puljskih matičnih knjiga od 1613. do 1817.)

Brač

- Il *Patron* Zuanne dalla Brazza habitante di Barbana (LM 1636)
- *Messer Niccolò* figliolo de ... dalla Brazza (LC 1650, LB 1663, LM 1664)
- *Donna Martina* moglie di *messer Nicolò* dalla Brazza (LB 1652, LM 1669)

- ... natus fuit ... in loco dicto La Brazza Provintia Dalmatia ... atque Hyeronimus Maria nomen imposui (LB 1692)
- La signora Domenica figlia del signor Capitano Tadeo Novacovich dell' Isola della Brazza nata in Dignano (LC 1755)
- Il signor Antonio Piccoli dalla Brazza (EC 1801)

Dalmacija

- *Donna* Cattarina dalmatina massara dell' Illustrissimo signor Piero Minto (LM 1625)
- Stipane dalmatino qual fu schiavo anni 9 in mano de Turchi (LM 1626)
- Agostin et Domenico figliolo di *messer* Vincenzo quondam Battista Dalmatin (LB 1639, LM 1639)
- Manda figliola di *messer* Giure de Dalmatia (EC 1654)
- Maria de Dalmatia figliola di *messer* Ive de Dalmatia (EC 1654)
- Chiara figliola di Jure di Dalmatia (EC 1654)
- Maria Margarita figlia di Pietro Rascovich dalmatino soldato (LB 1764)
- Il signor Lazaro Melchiori da N. nella Dalmazia (LM 1774)

Hvar

- Il *Patron* Niccolò dalla Liesena (LM 1640)
- Il *Patron* Tadio Melasich da Liesina (LM 1718)

Imotski

- Maria nata Tortona Pagensis uxor Francisci Kernich ex imaizka Decurionis Regiminis Pasquali ... (LM 1771)
- Un soldato fu della Compagnia del Capitano Girolamo Vidali di nome Lazaro Stanich dai Moschi nella Dalmazia (LM 1773)
- Zuanne Galich quondam Marco della Città di Moschi in Dalmazia soldato delli Validi o sia de Giubilanti (LM 1794)

Kaštel Kambelovac

- Steffano Giancovich quondam Zuanne da Castel Cambio Territorio di Spalatro (LC 1765, LM 1765)

Kaštel Lukšić

- Vincenzo Franich da Castel Vitturi soldato della Recluta dell' Illustrissimo signor Conte Pietro Craina (LM 1765)

Kaštel Novi

- Martin Petrosich soldato nella Barca Armata del signor Capitan Damian Budich di Castelnuovo de Traù (LM 1643)

Kaštel Stari

- Michiel et Speridion figlio di Antonio Vorglievaz da Castel Vecchio soldato della Compagnia Petrisevich (LB 1749)

- Mattio Belcich ... della Dalmazia dal Castel Vecchio soldato della Compagnia dell' Illustrissimo signor Tenente Colonel Tomasovich (LM 1765)

- Mattio Traucich di Vincenzo del Castel Vecchio Territorio di Traù in Dalmazia Caporal e soldato della Compagnia del Collonello Vincenzo Michielli del sudetto Castel (LM 1793)

Marina

- Steffano Ivancivich da Marine in Dalmazia soldato della Compagnia Capitano Alessandro Morosini del Reggimento Collonel Pietro Craina della Guardia di questo Eccellentissimo signor Conte e Proveditor (LM 1782)

Poljica

- Stipane Burchanovich da Poiza soldato del Capitano Vincenzo Marinovich (LM 1631)

Primošten

- Mattio Marinovich da Primosta Territorio di Sebenico soldato della Compagnia Capitano Alessandro Morosini, e della Guardia di questo Eccellentissimo Conte e Proveditor (LM 1782)

Split

- *Messer* Zorzi da Mille schiavo(n) habitante a Spalatro (LM 1633)

- La signora Maddalena figliola del Vincenzo Orsille da Spalatro (LC 1666)

- Giacomina figliola del quondam signor Bernardo Sconno dà Spalatro et relitta in primo voto del signor Capitano Gregorio Magno dà Venetia (LC 1700)

- *Messer* Stefano Calzolaro da Spalatro (LM 1705)

- Bortolo N. da Spalatro Officiale di Corte (LM 1747)

- La signora Domenica figlia del signor Giorgio Manola da Spalato in Dalmatia moglie del Nobil signor Antonio Manzioli (LC 1748, LM 1752)

- Anna Alba e Maria figlia dell' Eccellentissimo signor Dottor Domenico Grazi Spalatrino in Dalmatia (LB 1753)
- Signor Vicenzo Manola Spalatrino (LC 1754)
- Antonia Colessi del Capitan Zuanne da Spalatro (EC 1761)
- *Donna* Cattarina Simichiva da Zara moglie in secondo voto di Nicola Lenavich del Territorio di Spalatro (LM 1765)
- Cattarina Bovicovich quondam Stefano da Spalatro (LC 1765)
- Stefano figlio di *Donna* Cattarina Bovicovich da Spalatro e d' ignoto Padre (LB 1765)
- *Donna* Maria N. da Spalato in Dalmazia vedova del quondam Andrea Ferro quondam Antonio ora al servizio del Nobil signor Giuseppe Moazzo di questa Città (LM 1772)
- Steffano Radmilovich quondam Vicenzo da Spalatro del Borgo grande (...) soldato di questo Quartiere del Nobil Homo Antonio Morosini Conte Provveditor (LM 1784)
- Andrea Tomich da Spalatro di Borgo Grando (LM 1812)

Šibenik

- Vitto et Martin figliolo di *ser* Horatio da Sebenico (LB 1620)
- Zuanne et Venier fiolo di *mistro* Martin Dragolovich da Sebenico habitante in Pola (LB 1621)
- *Messer* Marcho detto il Sebenzan (LM 1630)
- Luca Sabinzano (LM 1632)
- Nadalina figliola del quondam Michel da Sebenico (EC 1637)
- Zorzi Lustiza (...) soldato nella Barca Armata del signor Capitan Damian Castilli da Sebenico (LM 1643)
- Mattio della Contrada di San Vincenti soldato della Barcha Armata del signor Capitan Damian delli Castilli di Sebenico (LM 1643)
- Marco Natale figlio del soldato Pellegrin Negrin quondam Marco da Sebenico in Dalmatia (LB 1751)
- Pellegrin figlio del quondam Marco Negrin Alfieri da Sebenico in Dalmatia commorante in questa Città da due anni, soldato della Compagnia del signor Capitan Stefano Vidovich trovandosi col distaccamento della stessa Compagnia in questo Corpo di Guardia à disposizione di questa Publica Rapresentanza (LC 1751)

Trogir

- Zorzi figliolo del quondam Pavolo da Traù (EC 1659)
- ... figliola de *messer* Gasparo da Traù della Parocchia della Villa di Schitazza Territorio di Albona (LC 1660)
- Francesco Zebizza quondam Giorgio dalla Città di Traù (LC 1762)

- Il Nobil signor Vincenzo Conte Michielli Vetturi da Traù Collonello e Comandante il Reggimento Dalmata di Marina al Servizio di S(ua) C(esarea) R(egia) Apostolica Maestà l' Imperatore e Re (LB 1800)

Vis

- Gerolamo e Giacomo figlio legittimo del *Patron* Battista da Lissa (LB 1743)
 - Maria Teresa figlia di *mistro* Simon Millincovich da Lissa in Dalmazia abitante in questa Città (LB 1779)

Vodice

- Andrea Perotich da Vuodiza (LM 1633)
 - Lucia figliola del quondam Andrea Perotich da Vuodice serva del Illustre signor Giovanni Caticora (LC 1635)
 - Gregorio Caich da Vodisse (LB 1799)

Vrboska

- Lucca Peribonio quondam Zorzi da Verbosca in Dalmazia soldato sopra la Fusta dell' Illustrissimo signor Colonel Fanfogna soggetta al Comando dell' Eccellentissimo signor Filippo Donado Capitano di queste Rive (LC 1703)

Summary

ADRIATIC AND CIRCULATION OF PEOPLE: EXAMPLES OF COLONISATION FROM THE CENTRAL DALMATIA TO THE CITY OF PULA (17TH – 19TH CENTURIES)

Registers of the city of Pula for the period between 1613 and 1817 are kept in the State archives in Pazin. These records are very interesting historical source for the history of Pula but also for the history of the entire peninsula of Istria. The oldest extent registers of baptisms and weddings are from 1613, registers of deceased from 1625, and registers of confirmations were started from 1626. All these registers are written in Italian and Latin. On the basis of these registers both historiographies – Croatian and Italian – emphasise that Pula managed to survive as populated city only because of constant migrations, since in the foresaid period the number of deceased outnumbered the number of newly born. The number of emigrants from Dalmatia to Pula was reasonably high, and one can find continues records of their presence in the mentioned records. Already from the beginning of the sixteenth century the Venetian Republic supported intensive colonisation from the central Dalmatia to the southern Istria, and this enforced Croatian ethnical element in these parts. Documents from the period between the sixteenth and eighteenth centuries, beside

the last names of domicile population, mention many of emigrants' surnames. Regarding these emigrants, one can find in the registers 30 Croatian and 10 Italian surnames. There are also 20 more surnames that cannot be sorted in these two categories, since the author could not deduce their ethnical background. All in all, registers mention 60 surnames but the total number of the mentions is a bit higher since some last names are mentioned several times. Concerning the form and provenience, there were 50% Croatian and 17% Italian surnames. In this analysis of the emigrants from the central Dalmatia it is also important to pay attention to the locations from which emigrants came. Regarding this aspect the city of Split is mentioned 16 times (cca. 23%), Dalmatia generally is mentioned 11 times (cca. 16%), the island of Brač and city of Šibenik take the third place since they are mentioned 9 times (cca. 13%). All the other settlements, beside Trogir, are mentioned only three, two or one time. Regarding the type of the source, the most frequent are registers of deceased (34 times, almost 50%). The registers of baptisms follow, together with registers of weddings, and the least frequent are records in the registers of confirmations. The second category is the real number of colonists. From Split came 15 of them (cca. 23%), from Brač and Šibenik 9 (cca. 14%), and from Dalmatia 8 of them (cca. 12%). The situation with other cities, beside Trogir, is also similar as it was already mentioned. Concerning the time intervals, it is visible that the most colonists came in the period between 1613 and 1633 (23 persons), and the smallest number of the colonists came in the following period between 1664 and 1714 (only 7 persons). In the period between 1715 and 1765 came 18 of them and in the interval between 1766 and 1817 twelve colonist came to Pula. At the end, one should conclude that this investigation of migrations from the central Dalmatia to Pula contribute to our better knowledge about the relations between central Dalmatia and the Venetian Istria in the early modern period.

KEY WORDS: *Istria, central Dalmatia, Pula (Pola) migrations, public records, demography*